

A' Bhana-bhuidseach as Uilce air an t-Saoghal

Faclair

as uilce: Ma tha duine *olc*, tha e no i a' dèanamh droch rudan. Bidh sinn ag ràdh gu bheil duine nas *uilce* na duine eile, no 's dòcha gur e an duine as *uilce*.

sgeadachadh: Nuair a *sgeadaicheas* tu àite no rud, bidh thu ga dhèanamh nas brèagha, 's dòcha le bhith ga pheantadh no le bhith a' stiogadh rudan deàrrsach air.

eud: Ma tha *eud* ort, tha thu fiadhaich oir tha thu ag iarraidh rud aig duine eile, agus tha thu a' smaoinichadh gur ann agadsa a bu chòir dha a bhith.

cofhurtail: Ma tha seithear *cofhurtail*, tha e snog a bhith nad shuidhe air.

shnàig: Ma *shnàigeas* tu bho àite gu àite, tha thu a' feuchainn ri gluasad gu sàmhach no gun fhiosta do dhuine eile, 's dòcha air do làmhan agus do chasan.

fitheach: eun mòr dubh

cuimhne: Ma tha rud nad *cuimhne*, tha e glaiste nad inntinn.

geas: Faclan no gnìomhan a bhios bana-bhuidseach a' cleachdadh gus toirt air rud tachairt.

cliobhair: Dòigh eile air luath no sgiobalta a ràdh.

carragh chloiche: Pìos cloiche 's i glè mhòr, glè àrd, agus tana.

britheamhan: Na daoine a bhios a' dèanamh a-mach cò th' air buannachadh ann am farpais no ann an cùis-lagha.

drèin: Ma tha *drèin* ort, tha thu a' coimhead greannach. Tha thu a' teannachadh do shùilean agus/no do bhathais.

air aghaidh: Dòigh eile air air adhart a ràdh.

cùirtear: Pìos clò a bhios a' còmhdachadh uinneig no àrd-ùrlair.

inean: Na pìosan cruaidh biorach air ceann do chorragan.

bruadar: Na rudan agus na seallaidhean a chì thu nad chadal.

truas: Ma tha thu a' gabhail *truas* ri duine tha thu a' faireachdainn brònach mu dheidhinn, air sgàth an t-suidheachaidh dhuilich anns a bheil e no i.

laghach: snog; dòigheil

lachanaich: Dèanamh gàire mhòr àrd.

prais: poit mhòr dhubh, uaireannan le casan oirre.

shoirbhich leam: Ma *shoirbhicheas* le neach, tha e no i a' faighinn an rud a tha e/i ag iarraidh, a' buannachadh, no a' dèanamh gu math.

drol: craicte

dàna: gobach; mì-mhodhail

cosnadh: Ma *chosnas* tu rud – airgead, mar eisimpleir – tha thu ga fhaighinn tro bhith ag obair.

fad an t-siubhail: an-còmhnaidh; fad na tìde.

às àicheadh: Ma thèid thu *às àicheadh* rud, tha thu ag ràdh nach eil e fìor.

airgead-diolaidd: Airgead a phàigheas tu gus duine fhaighinn air ais nuair a tha e fo bhruid no an grèim aig cuideigin eile.

srainsearan: coigrich; daoine nach aithne dhut.

rognaich: Dèan taghadh; dèan suas d' inntinn.

na bu chiallaiche: na bu ghlice

cha leiginn a leas: chan fheumainn

uimhir: àireamh mhòr de rudan

fortan: tòrr airgid

goireasach: feumail; air a dheagh dhealbh

àbhaisteach: cumanta

daonnan: an-còmhnaidh; fad na tìde

meanbh-bhiastag: creutair beag bìodach mar sheangan no cuileag

a-mhàin: dìreach

anns an fharsaingeachd: idir idir

bragail: gobach; mì-mhodhail

aghaidh: aodann

smid: fuaim beag; facal beag

sunndach: toilichte; dòigheil

tàladh: Ma *thàlaidheas* tu cuideigin no rudeigin, tha thu ga tharraing thugad

critheanach: air chrith

gruaidhean: pluicean; busan

teicheadh: ruith air falbh

sin uireas: sin e

muime: boireannach a phòsas duine aig a bheil clann bho phòsadh eile; leas-mhàthair.

mì-chàilear: grànnda; gràineil

seada: togalach beag a bhios aig daoine sa ghàrradh

bus: Ma bhios *bus* ort, bidh coltas greannach ort

maoidheadh: Ma *mhaoidheas* tu rud air duine, tha thu ag ràdh gu bheil thu a' dol a dhèanamh droch rud orra – gu tric airson do thoil fhèin fhaighinn

urram: Ma sheallas tu *urram* do neach, tha thu a' sealltainn spèis dhaibh

laochan: gille beag gaisgeil

aithreachas: Ma tha *aithreachas* ort, tha thu duilich mu rud a rinn thu

theab: cha mhòr nach

coilear: a' phàirt ded lèine a tha a' dol timcheall d' amhaich

dlùth: faisg

sgàineadh: briseadh

grèata: toll le gioda meatailt air

luideach: Ma tha duine *luideach*, tha tòrr thubaistean aige no aice - bi e a' briseadh rudan, mar eisimpleir

soithichean: truinsearan, cupannan is eile

meuranaich: Bidh thu a' *meuranaich* nuair a bhios tu sgìth – a' fosgladh do bheòil gu mòr

rompa: air am beulaibh

buil: rud a thachras mar thoradh air, no air sgàth, rud eile

an urra: do gach duine

uchd: Ma shuidheas cat nad *uchd*, tha e na shuidhe ort 's tusa nad shuidhe cuideachd

làrna-mhàireach: an ath latha

uachdar: bàrr: rud a chuireas tu air sùbhan-làir!

brochan: lite; rud a ghabhas tu air do bhraicist, air a dhèanamh à min-choirce

na glòraidh: glè thoilichte

an urra riut: Ma tha rud *an urra riut*, tha e air fhàgail agad fhèin: feumaidh tusa coimhead as a dhèidh!

lean air: cum air

sgiamhail: a' dèanamh fuaim uabhasach àrd

fireannach: duine; fear

craic: spòrs

diogaileadh: Ma *dhiogaileas* tu neach, tha thu gan tachas gu h-aotrom airson spòrs

thabhainn: Ma tha thu a' *tabhann* rud do dhuine, tha thu a' toirt dha cothrom an rud a ghabhail.

[nach] aithnichinn [e]: nach biodh fios agam cò bh' ann

sona: toilichte

clap: sliob

bu mhòr am beud: bha e gu math duilich

leig mi soraidh leotha: thuirte mi riutha 'tioraidh' no 'beannachd leibh'

deur, deòir: boinnean de dh'uisge sailte a thig às do shùilean

Cha tàinig duine a chèilidh: Cha tàinig duine gam fhaicinn

rudhadh: dath dearg

Ainmean

An Doideag Mhuileach: Bana-bhuidseach ainmeil chumhachdach à Eilean Mhuile. Tha daoine ag ràdh gun do chuidich i le bhith a' cur fodha Armada na Spàinne! Tha ceòl-dannsa gu math luath ann air a bheil 'an Doideag Mhuileach'.

An Eachlair Ùrlair: Bhiodh a' bhana-bhuidseach seo a' nochdadh ann an sgeulachdan, mar shearbhant uabhasach olc a bha a' fuireachd faisg air lùchairt an rìgh.

A' Chailleach Bheur: 'S i bànrigh a' gheamhraidh a bh' anns a' bhana-bhuidsich seo. Bhiodh i a' fuireachd gu h-àrd am measg nam beann.

car a thoirt asaibh: cleas a chluich oirbh

luaithe: am pùdar glas a bhios air fhàgail nuair a bhios an teine air a dhol às